

NORGES HØYESTERETT

Den 23. januar 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Skoghøy, Øie og Bergsjø i

HR-2013-00151-U, (sak nr. 2012/1689), sivil sak, anke over dom:

I.

A

B

C AS

(advokat Per Danielsen)

mot

Staten v/Forsvarsdepartementet

(Regjeringsadvokaten v/advokat Ida Hjort Kraby)

II.

Staten v/Forsvarsdepartementet

(Regjeringsadvokaten v/advokat Ida Hjort Kraby)

mot

A

B

C AS

(advokat Per Danielsen)

avsagt slik

KJENNELSE OG BESLUTNING:

- (1) Saken gjelder en begjæring om fortsatt behandling av et sivilt krav pådømt i en straffedom, subsidiært begjæring om oppfriskning for oversittelse av ankefristen for det sivile kravet.
- (2) Ved Romerike politidistrikts tiltalebeslutning 23. september 2009 ble A, B og C AS satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd, jf. § 271, jf. § 48 a.
- (3) Nedre Romerike tingrett avsa 12. april 2011 dom med slik slutning:

"A, født 12.07.1942, B, født 20.07.1965 og C AS, org.nr -----, frifinnes."

- (4) Påtalemyndigheten anket til Eidsivating lagmannsrett, som 23. april 2012 avsa dom med slik slutning:

"1. A, født 12. juli 1942 dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1, jf. annet ledd jf. § 271 til fengsel i 3 – tre – år og 6 – seks – måneder. Han tilkommer et fradrag på 3 – tre – dager for utholdt varetekt.

2. B, født 20. juli 1965 dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1, jf. annet ledd jf. § 271 til fengsel i 3 – tre – år. Han tilkommer et fradrag på 3 – tre – dager for utholdt varetekt.

3. C AS, organisasjonsnr. -----, dømmes for overtredelse av straffeloven § 270 første ledd nr. 1 jf. annet ledd jf. § 271, jf. § 48a til en bot stor kroner 1 000 000 – enmillion –.

4. A, B og C AS dømmes in solidum til å betale erstatning til staten v/Forsvarsdepartementet med kroner 25 000 000 – tjuefemmillioner – innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av dommen."

- (5) A, B og C AS påanket dommen til Høyesterett. Ankene var alle angitt å gjelde lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen. I et oversendelsesbrev 11. mai 2012 tilknyttet As anke opplyste advokat Per Danielsen at "det er lovanvendelsen under skyldspørsmål som angripes", og at "[d]et vil bli påstått at A må frifinnes". Advokat Danielsen innga senere felles støtteskriv til alle de tre ankene.

- (6) Høyesteretts ankeutvalg traff 11. juli 2012 beslutning (Rt. 2012 side 1169) med slik slutning:

"Anken nektes fremmet."

- (7) De domfelte begjærte omgjøring av beslutningen, men denne begjæringen ble ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 13. september 2012 (HR-2012-1779-U) ikke tatt til følge.

- (8) Advokat Per Danielsen innga på vegne av de tre domfelte 3. august 2012 særskilt anke over det sivile kravet som ble pådømt i lagmannsretten. Staten v/Forsvarsdepartementet gjorde i tilsvaret gjeldende at anken var for sent fremsatt. Det ble samtidig motanket over erstatningsutmålingen. De domfelte fremholdt på sin side at anken var rettidig, prinsipielt fordi de hadde påanket det sivile kravet samtidig som de anket over straffedommen, og subsidiært fordi de uansett hadde anket innen en måned etter at Høyesteretts ankeutvalg nektet anken i straffesaken fremmet, jf. straffeprosessloven § 434 syvende ledd.

- (9) Høyesteretts ankeutvalg traff 31. oktober 2012 kjennelse (Rt. 2012 side 1685) med slik slutning:

"1. Anken avvises.

2. I sakskostnader for Høyesterett betaler A, B og C AS en for alle og alle for en til staten ved Forsvarsdepartementet 5 000 - femtusen - kroner innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av kjennelsen."

- (10) Utvalget kom i kjennelsens avsnitt 13 til at det i forbindelse med ankene over straffekravet ikke var inngitt noen begjæring om fortsatt behandling av sivile krav, og at utvalget ved sin beslutning 11. juli 2012 derfor ikke hadde tatt stilling til noen anke over sivilt krav. I avsnitt 20 konkluderte utvalget med at fristen på én måned i straffeprosessloven § 434 syvende ledd til å begjære fortsatt behandling av sivilt krav etter tvistelovens regler, ikke gjelder for en siktet som ved anke over straffekravet ikke har begjært ny behandling av sivile krav. Anken var følgelig fremsatt for sent og måtte avvises.

- (11) Advokat Danielsen har på vegne av A, B og C AS 19. november 2012 inngitt en begjæring om at ankeutvalget likevel behandler den for sent erklærte anken i medhold av straffeprosessloven § 318.
- (12) Det erkjennes at rettsmiddelerklæringen 3. august 2012 ble fremsatt for sent. Fristoversittelsen kan imidlertid ikke legges de domfelte til last. I forbindelse med anken i straffesaken levde de domfelte i den tro at også det sivile kravet var omfattet. Eventuelle feil begått av forsvarerne skal ikke komme de domfelte til skade. Fristoversittelsen er tilstrekkelig kort til at § 318 kan anvendes.
- (13) For så vidt gjelder A anføres det at anken og støtteskrivet i straffesaken, som ble inngitt innenfor ankefristen, sett i sammenheng innebærer en rettidig begjæring om ny behandling av sivile krav. Det vises særlig til at det i støtteskrivet er angitt at anken gjelder "hele dommen", og at kravene i straffeprosessloven § 314 tredje ledd, jf. § 434 tredje ledd siste punktum, er oppfylt. Var det tvil her, hadde lagmannsretten en veiledningsplikt etter § 319 annet ledd. Subsidiært er feilene ved anken av så underordnet betydning at anken uansett bør prøves.
- (14) Det at As anke var rettidig og formriktig, eventuelt at lagmannsretten har unnlatt å veilede, kan ha hatt betydning for bedømmelsen også av de andres anker.
- (15) Under henvisning til de saksbehandlingsfeil lagmannsretten har begått under ankeforberedelsen, legges det ned slik påstand:

"1. Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse datert 31.10.2012 oppheves.

2. Staten v/Forsvarsdepartementet dømmes til å betale til A, B og C AS deres sakskostnader for Høyesteretts ankeutvalg."

- (16) I brev 29. november 2012 fra Høyesterett ble advokat Danielsen gjort oppmerksom på at en særskilt anke over avgjørelsen av sivile krav finner sted etter tvistelovens regler, slik at riktig rettsmiddel mot ankeutvalgets avvísingskjennelse ville være begjæring om oppfriskning. Det ble gitt frist til 7. desember 2012 for å rette begjæringen i samsvar med dette.
- (17) I prosesskriv 7. desember 2012 fastholdt advokat Danielsen at begjæringen rettet mot lagmannsrettens avgjørelse av det sivile kravet, skal behandles fordi A ikke har oversett fristen, og for øvrig i medhold av straffeprosessloven § 318. Det bes derfor prinsipielt om at ankeutvalget i straffeprosesslovens former tar stilling til begjæringen innsendt 19. november 2012. Subsidiært inngis det en begjæring om oppfriskning for fristoversittelsen, jf. tvisteloven § 16-12 tredje ledd. I oppfriskningsbegjæringen er det nedlagt slik påstand:

"1. De ankende parter gis oppfriskning mot fristoversittelsen.

2. Ankesaken fremmes.

3. Høyesteretts kjennelse datert 31.10.2012 oppheves.

4. Staten ved Forsvarsdepartementet dømmes til å betale A, B og C AS sine sakskostnader for Høyesteretts ankeutvalg innen to uker etter forkynnelsen av Høyesteretts ankeutvalgs avgjørelse."

- (18) *Staten v/Forsvarsdepartementet* er kjent med begjæringene, men har ikke inngitt merknader.

- (19) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at adgangen til å få det sivile kravet prøvd i det straffeprosessuelle sporet, bortfalt i og med at ankene over straffekravet ble nektet fremmet ved ankeutvalgets beslutning 11. juli 2012. Begjæringen om at anken over det sivile kravet tas under behandling i straffeprosessuelle former, må derfor avvises.
- (20) Det er subsidiært begjært oppfriskning for oversittelse av fristen for å inngi særskilt anke over det sivile kravet, jf. tvisteloven § 16-12 tredje ledd. Denne bestemmelsen legger opp til en helhetsvurdering av om oppfriskning bør gis til tross for fristoversittelsen. Selv om oppfriskning skulle gis, vil de domfeltes anke over det sivile kravet ikke kunne fremmes til behandling uten samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg, jf. tvisteloven § 30-4.
- (21) Ankeutvalget finner det ikke nødvendig å ta stilling til om oppfriskning bør gis, idet utvalget uansett finner at verken ankens betydning utenfor den foreliggende sak eller andre forhold tilsier at saken blir fremmet for Høyesterett, jf. tvisteloven § 30-4. Anken tillates derfor ikke fremmet.
- (22) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Begjæringen om fortsatt behandling av det sivile kravet i straffeprosessuelle former avvises.

Anken tillates ikke fremmet.

Toril M. Øie
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: